

USNESENÍ

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Kamenické a soudců Mgr. Hany Říhové a Mgr. Pavly Peltrámové v právní věci

žalobce: J■ K■, narozen ■■■■■■■■■■,
bytem ■■■■■■■■■■, ■■■■■■■■■■,

proti
žalované: H■ K■, narozena ■■■■■■■■■■,
bytem ■■■■■■■■■■, ■■■■■■■■■■,

o zaplacení 310 000 Kč,

o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2019, č.
j. 19 Co 24/2019-223,

o osvobození žalobce od placení soudních poplatků pro dovolací řízení a o ustanovení zástupce žalobci z řad advokátů pro dovolací řízení k žádostem žalobce,

o odvolání **žalobce** proti usnesení Okresního soudu v Kladně ze dne 8. 0. 2019, č.
j. 17 C 13/2016-255,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se mění tak, že se žalobci přiznává plné osvobození od soudních poplatků pro dovolací řízení a ustanovuje se mu zástupce pro dovolací řízení v osobě advokátky, JUDr. Radky Konárové, sídlem Podbořany, Mírová 533.

Odůvodnění:

1. Shora označeným usnesením soud prvního stupně zamítl návrh žalobce na osvobození od soudních poplatků pro dovolací řízení a na ustanovení mu zástupce z řad advokátů pro dovolací řízení.
2. V důvodech svého rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že žalobce řádně netvrdil a neosvědčil své poměry pro potřeby rozhodování o osvobození od soudních poplatků, když zjištění, která si soud sám učinil, svědčí spíše pro závěr, že se jeho poměry od posledního vyhovujícího rozhodování soudu o jeho osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení v dané věci poněkud zlepšily, resp. se připravil o majetek, který by mohl k hrazení soudního poplatku a nákladů řízení v dovolacím řízení využít, jde-li o založení svěřenského fondu, rovněž se mu snížila míry zadlužení po proběhlém konkurzu a ani nedoložil své tvrzení o neschopnosti získat zaměstnání k důchodu, tedy o úplné ztrátě možnosti výdělečné činnosti. Nelze tak uzavřít o důvodnosti jím podaných žádostí.
3. Včasné odvolání si proti tomuto usnesení soudu prvního stupně podal žalobce. Navrhl usnesení soudu prvního stupně změnit tak, že se mu přiznává plné osvobození od soudních poplatků pro dovolací řízení a ustanovuje se mu zástupce z řad advokátů pro dovolací řízení v dané sporné věci účastníků.

4. V důvodech uvádí, že je přesvědčen o tom, že řádně požádal pro dovolací řízení o své osvobození od soudních poplatků a ustanovení mu zástupce z řad advokátů pro své nepříznivé majetkové a osobní poměry. K výzvě soudu pak doložil své prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech, ve kterém neuvedl nic nepravdivé či nedostatečně. Na doplnění svého prohlášení v záležitosti svého zdravotního stavu dokládá posudek lékaře o své invaliditě II. stupně. Nesouhlasí tak s tím, že by se v mezidobí jeho finanční situace zlepšila. I nadále trvají důvody, které dříve v dané věci vedly soud k jeho úplnému osvobození od soudních poplatků a k ustanovení mu zástupce – advokáta – na náklady státu. Především již nepobírá žádný výsluhový příspěvek, neboť invalidní důchod ve II. stupni invalidity převyšil výsluhový příspěvek a nárok na něj mu tak zanikl. Jediným zdrojem jeho příjmu je aktuálně invalidní důchod II. stupně, který mu byl přiznán od 1. 9. 2019 částkou 8 903 Kč měsíčně. Z této částky je mu exekučně měsíčně strháváno 1 685 Kč, tedy výše důchodu, která je mu reálně vyplácen, činí 7 218 Kč měsíčně. Jiný zdroj příjmů nemá, je nemajetný, pracovat není schopen pro svůj nepříznivý zdravotní stav, kdy v důsledku invalidity má 50% pokles schopnosti k výdělečné činnosti a ani úřad práce mu práci nezajistil. Exekuce je prováděna na úhradu jednoho přednostního dluhu, který nebyl uspokojen v konkurzu. Aktuálně mu více strhávat z důchodu nelze, má však i nadále další závazky z konkurzu, které se budou teprve hradit, konkurzem nebyl zcela oddlužen, resp. výnos z konkurzu nepostačoval na úplné uspokojení všech jeho dluhů. Tyto další dluhy ve svém prohlášení nezopakoval, protože aktuálně není z čeho je hradit, uvedl do prohlášení pouze ten dluh, na který je aktuálně něco uhrazováno. Pokud bydlí v jednom domě (adresa [redacted], [redacted]) s K [redacted] M [redacted], tak nežijí spolu ve společné domácnosti, podílí se pouze spolu na inkasních poplatcích, to je vše. Jde o osobu, která v konkurzu koupila polovinu nemovitostí, ve kterých žije, od správce konkurzní podstaty, Ing. D [redacted], jinou možnost bydlení nemá. Za sebe činí jeho podíl na inkasních poplatcích částku 2 932 Kč měsíčně. Dále hradí odvoz odpadků, což je 2 370 Kč ročně. Zakladatelkou Svěřenského fondu [redacted] je K [redacted] M [redacted], nikoliv on sám, jedná se o svěrenský fond pro soukromé účely, tento svěrenský fond nebyl zřízen v jeho prospěch, ale ve prospěch K [redacted] J [redacted], T [redacted] J [redacted], H [redacted] K [redacted], ve vztahu k tomuto svěrenskému fondu je pouze druhým správcem bez nároku na jakoukoliv odměnu. Je pak skutečně pravdou, že v mezidobí sám založil Svěřenský fond [redacted], kde obmyšlenou osobou z tohoto fondu je H [redacted] K [redacted]. Vykonává-li u tohoto svěrenského fondu funkci správce, pak opět bez nároku na odměnu. Majetek, který vložil jako zakladatel do tohoto svěrenského fondu, na něj dcera K [redacted] nepřevodila bezúplatně, ale jako protihodnotu proti dluhu 724 506 Kč, který měla tato dcera K [redacted] vůči Svěřenskému fondu [redacted] paní M [redacted], který na sebe převzal. Nejedná se tedy o polovinu nemovitostí, v nichž žije, o jeho majetek, ale o majetek fondu, ztratil k němu vlastnické právo. Aktuálně platí za užívání domu nájemné Svěřenskému fondu [redacted] a K [redacted] M [redacted] platí nájemné Svěřenskému fondu [redacted]. Oba nájmy jsou používány jako finanční zdroj na opravu domu v plné výši. Tyto záležitosti, týkající se svěrenských fondů, pak již byly soudu známy v průběhu řízení (ještě před rozhodnutím odvolacího soudu), nevedly nikterak ke změně předchozího rozhodnutí soudu o jeho osvobození od soudních poplatků, z tohoto důvodu je tedy neopakoval ve svém prohlášení, nakonec v tomto prohlášení ani k tomuto údaji není vymezen žádný prostor. Je proto přesvědčen o tom, že ta záležitost, týkající se založení z jeho strany svěrenského fondu, jež se týká uspokojování jeho bydlení, nemůže být sama o sobě tím důvodem, který by mu měl tzv. aktuálně zhatit jeho žádosti. Reálně by ale stejně tento zadlužený majetek nemohl využít k úhradě soudního poplatku a nákladů řízení, i kdyby si jej ve vlastnictví ponechal. Závěr o tom, že by snad postupoval při podání dovolání jakkoliv šikanózně, není namístě přijmout.
5. Krajský soud v Praze, jako soud odvolací, po zjištění, že odvolání je podáno včas, oprávněnou osobou a směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, proti kterému je odvolání přípustné, přezkoumal odvoláním žalobce napadené usnesení soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 212, § 212a odst. 1, 5, 6 občanského soudního řádu (dále jen o.s.ř.), a shledal namíste odvolání odvolatele vyhovět.

6. V obecné rovině platí, že ustanovení § 138 o.s.ř. upravuje postup soudu při rozhodování o osvobození účastníků, popř. vedlejších účastníků, od soudních poplatků, které odůvodňují jejich poměry, nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; zásadně může jít o částečné osvobození od soudních poplatků, úplně lze osvobození od soudních poplatků přiznat pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Při posuzování důvodnosti žádosti účastníka, popř. vedlejšího účastníka, o přiznání osvobození od soudních poplatků se soud zabývá celkovými poměry účastníka, žádajícího o toto osvobození, které jsou pro posouzení důvodnosti či nedůvodnosti jeho žádosti rozhodné, přihlíží i k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, jakož i k povaze uplatněného nároku, případně i k dalším podobným okolnostem. Žádající účastník řízení (vedlejší účastník) o toto osvobození od soudních poplatků je pak povinen soudu konkrétně a věrohodně tvrdit a prokázat své poměry, které jsou rozhodné pro posouzení důvodnosti jeho žádosti.
7. Z dosavadního obsahu spisu soudu prvního stupně pak vyplývá, že v daném sporném řízení účastníků jde aktuálně o záležitost žalobcem včasné podané dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž tento soud potvrdil zamítavé rozhodnutí soudu I. stupně o žalobcem podané žalobě proti H. K. o zaplacení částky 310 000 Kč, kdy v průběhu tohoto řízení soud žalobci k jeho žádosti přiznal plné osvobození od soudních poplatků a ustanovil mu zástupce z řad advokátů pro toto řízení v osobě JUDr. Radky Konárové, se sídlem v Podbořanech (usnesení Okresního soudu v Kladně ze dne 24. dubna 2018, č. j. 17 C 13/2016-118), a to v situaci, kdy konkurz na majetek žalobce (úpadce) byl zrušen po splnění rozvrhového usnesení (usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem, č. j. 45 K 1002/2007-557), v konkurzu nedošlo k uspokojení všech věřitelů žalobce plně (zůstalo neuspokojených 682 132 Kč z přihlášených pohledávek věřitelů do konkurzu ve výši 986 735 Kč), žalobce byl rozvedený, pobíral invalidní důchod I. stupně ve výši 6 058 Kč měsíčně, dále výsluhový příspěvek ve výši 1 064 Kč měsíčně, byl evidován úřadem práce jako uchazeč o zaměstnání, pobíral hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání ve výši 4 858 Kč měsíčně, byl nemajetný, bydlel sám v nemovitosti na adrese , , platil inkaso zhruba 5 500 Kč měsíčně. Aktuálně ke své žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro dovolací řízení žalobce soudu uvedl, a nakonec i v odvolacím řízení doložil, že se v jeho poměrech, rozhodných dosud pro jeho osvobození od soudních poplatků a ustanovení mu zástupce pro řízení z řad advokátů, změnilo to, že mu poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost na 50%, má pracovní omezení v tom, že je schopen vykonávat soustavnou výdělečnou činnost jen s podstatně menšími nároky na tělesné schopnosti, takové zaměstnání se mu nedaří sehnat dlouhodobě ani ve spolupráci s úřadem práce, byl mu zvýšen stupeň jeho invalidity na II. stupeň, kdy od září 2019 činí jeho částečný invalidní důchod 8 903 Kč měsíčně, přestal mu být v souvislosti se zvýšením stupně invalidity a výše invalidního důchodu vyplácen výsluhový příspěvek ve výši 1 064 Kč měsíčně, nejsou mu již vypláceny žádné dávky hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání, trvá to, že žije sám, s nikým nevede společnou domácnost, je stále zadlužen, a to dluhy, které se nepodařilo uspokojit v konkurzním řízení, aktuálně je mu exekučně strháváno z důchodu 1 685 Kč měsíčně pro pohledávku finančního úřadu, takže čistá výše jeho důchodu je 7 218 Kč měsíčně, nadále je nemajetný, náklady na jeho bydlení představují stále nájemné a služby, konkrétně jde o částku okolo 3 000 Kč, dále poplatky za odvoz odpadu (2 370 Kč ročně). Z listin, které jsou obsahem spisu soudu I. stupně, popř., které si soud I. stupně dále obstaral z úřední činnosti, popř. je doložil odvolatel v odvolacím řízení, plyne, že, pokud v mezidobí od předchozího rozhodování soudu o osvobození žalobce od soudních poplatků a ustanovení mu zástupce obdržel darem žalobce od své dcery K. ideální 1/2 nemovitostí, ve kterých uspokojuje své bytové potřeby, vložil tyto do svěřenského fondu , ve vztahu k němuž není obmyšlenou osobou, za výkon svěřenského správce mu nenáleží odměna a za bydlení v této nemovitosti hradí fondu nájemné (druhou 1/2 těchto nemovitostí odkoupila v konkurzu od správce konkurzní podstaty K. M., která zde rovněž žije a spolu s žalobcem se podílí stejným dílem na úhradě nájemného a služeb, která je

zakladatelkou dalšího svěřenského fondu, do kterého i ona vložila $\frac{1}{2}$ nemovitostí; aktuálně tak nemovitosti, kde žalobce žije, vlastní dva svěřenské fondy v podílech každý $\frac{1}{2}$).

8. V první řadě je namístě odvolacím soudem v daném stadiu řízení konstatovat, že na podkladě podaného dovolání žalobcem nelze přijmout závěr o tom, že by se snad ze strany žalobce jednalo o šikanózní či zřejmě bezúspěšné uplatňování práva v souvislosti s podáním dovolání v této věci.
9. K datu rozhodování odvolacího soudu žalobce zpřesnil svá tvrzení o svém zdravotním stavu předložením posudku o své invaliditě ze strany posudkového lékaře.
10. Při posuzování důvodnosti žádosti žalobce o přiznání mu osvobození od soudních poplatků z dovolání se tak odvolací soud zabýval aktuálními celkovými poměry žalobce, který žádá o toto osvobození pro dovolací řízení, přihlížel přitom k výši soudního poplatku z dovolání, k výši nákladů, které si dovolací řízení pravděpodobně ještě vyžádá, současně i k povaze v řízení uplatněného sporného nároku, přičemž, na rozdíl od soudu prvního stupně, dospěl k závěru, že žalobce věrohodným způsobem své poměry, které jsou rozhodné pro posouzení důvodnosti jeho žádosti, tvrdí, dokládá je, přičemž nelze jednoznačně uzavřít, že by došlo v jeho poměrech v mezidobí od posledního rozhodování soudu o obdobné žádosti podstatným způsobem ke zlepšení jeho poměrů natolik, že by již dále neodůvodňovaly jeho osvobození od soudních poplatků.
11. Jak správně konstatoval soud prvního stupně v důvodech svého rozhodnutí, je skutečně věcí účastníka řízení, žádajícího soud o osvobození od soudních poplatků, aby soudu věrohodným způsobem své poměry, které jsou rozhodné pro posouzení jeho žádosti, popsal a také je i prokázal.
12. Z pohledu odvolacího soudu (na rozdíl od soudu prvního stupně) se takto žalobce v řízení zásadně zachoval, byť i lékařský posudek o svém zdravotním stavu (posouzení invalidity pro účely rozhodování o přiznání invalidního důchodu) doložil až se svým odvoláním, což není vyloučeno.
13. Provedl-li odvolací soud posouzení výše uvedených zjištění ze spisu soudu prvního stupně, pak přijal závěr, že aktuálně zjištěné osobní a majetkové poměry žalobce jeho osvobození od soudních poplatků v dovolacím řízení odůvodňují, a to plně. Výše popsaná zjištění o osobních a majetkových poměrech žalobce považuje odvolací soud za dostatečná, při svém posouzení věci z nich bez dalšího vycházel.
14. Je sice skutečností, že se žalobce vložil $\frac{1}{2}$ nemovitostí v k.ú. ■■■■■, získaných od dcery darem, do svěřenského fondu zbavil určitého v mezidobí jím nabytého majetku, který mu zajišťoval bydlení, aniž by musel platit nájemné, avšak sama o sobě ještě tato skutečnost, vezme-li se v úvahu, o jaký majetek šlo, jaká je jeho hodnota, jaké závazky se k němu vztahují, nepostačuje k přijetí závěru, že by žalobce měl k tomuto majetku dānu reálnou možnost před jeho vložení do svěřenského fondu opatřit si jeho realizací volné finanční prostředky k tomu, aby byl schopen jimi hradit v rámci soudního řízení soudní poplatky a náklady s řízením spojené, resp., že by toto bylo možno spravedlivě po něm požadovat, nemá-li žalobce jinou možnost bydlení.
15. Je-li pak k poměrům žalobce dále aktuálně zjištěno to, že je poživatelé invalidního důchodu II. stupně ve výši 8 903 Kč měsíčně, ze kterého mu je exekučně prováděna srážka 1 685 Kč měsíčně, pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav má pokles 50% pracovní schopnosti a v této situaci se mu dlouhodobě nedaří zajistit zaměstnání ani prostřednictvím úřadu práce, kde je evidován, je nemajetný, na své přiměřené bydlení měsíčně vynakládá náklady do 3 000 Kč, je i po ukončení konkurzu zatížen dluhy, které se nepodařilo plně v průběhu konkurzu uspokojit, ve výši přesahující částku 600 000 Kč, je podle závěru odvolacího soudu namístě přijmout i přes výše uvedenou skutečnost nedůvodného zbavení se určitého majetku závěr, že tyto celkové osobní a majetkové poměry žalobce mu neumožňují podílet se na nákladech, spojených s daným řízením ve fázi dovolacího řízení, a to ani částečně.

16. Odvolací soud tedy s přiměřeným využitím § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. přistoupil z výše uvedených důvodů ke změně usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že přiznal žalobci plné osvobození od soudních poplatků pro dovolací řízení v dané sporné věci účastníků.
17. V obecné rovině pak dále také platí, že u účastníka, u něhož jsou dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a současně, je-li to třeba k ochraně jeho zájmů, lze ustanovit tomuto účastníku zástupce, a to i z řad advokátů; advokát může být ustanoven zástupcem, i kdyby s tím nesouhlasil; zastupování účastníka může odmítnout jen, má-li důvod, pro který je povinen podle zákona o advokacii poskytnutí právních služeb účastníku odmítnout (§ 19 zákona o advokacii) nebo má-li důvod, pro který je oprávněn požádat o zrušení svého ustanovení podle zákona o advokacii (§ 20 zákona o advokacii). Výběr advokáta občanský soudní řád ani zákon o advokacii v žádném ze svých ustanovení pro rozhodování soudu dle § 30 o.s.ř. nelimituje.
18. Za situace, kdy odvolací soud shledal na straně žalobce splnění podmínek § 138 o.s.ř. k úspěšně podané žádosti o osvobození od soudních poplatků pro dovolací řízení, pak bylo namístě zajistit procesním postupem soudu základní právo žalobce, jde-li o rovné postavení účastníků tohoto řízení, tedy ustanovit mu pro dovolací řízení zástupce z řad advokátů.
19. Vzhledem k tomu, že JUDr. Radka Konárová, advokáta, žalobce již v daném řízení zastupovala, je s předmětem řízení a s procesním stavem věci seznámena, ustanovil odvolací soud k ochraně zájmů žalobce v daném dovolacím řízení tuto advokátku opětovně.
20. V důsledku této úvahy, opět s přiměřeným využitím § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř., odvolací soud usnesení soudu prvního stupně změnil dále i tak, že ustanovil žalobci pro dovolací řízení zástupce dle § 30 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 12. listopadu 2019

JUDr. Šárka Kamenická, v. r.
předsedkyně senátu